

Ellen Cathrine Burchardt

Saksbehandler, innvalgstelefon

Alexandra Abrahamson, 61 26 60 63

Tillatelse til utsetting av vrifuru til skogproduksjon i Rendalen kommune

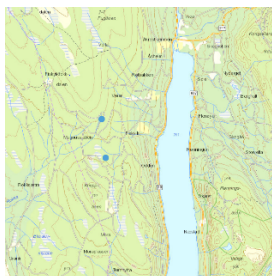
Fylkesmannen gir tillatelse til Ellen Cathrine Burchardt til utsetting av vrifuru i tre bestander på totalt 56 daa til skogproduksjon på eiendom gnr./bnr. 6/1 i Rendalen kommune. Nærmere detaljer og vilkår følger av vedtaket nedenfor.

Søknaden

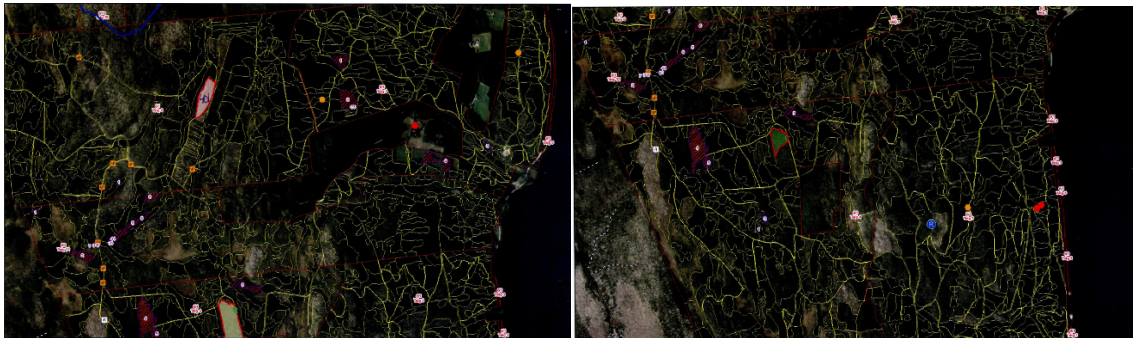
Vi viser til dine to søknader av 15. januar 2019 om planting av vrifuru (*Pinus contorta*) til skogproduksjon på din eiendom gnr./bnr. 6/1 i Rendalen kommune.

Den ene søknaden gjelder planting på halve bestand 649 og hele bestand 652. Her søkes det om utsetting av 3600 planter på til sammen 26 daa. Arealet består av furumark hvor det ble utført frøtrestillingshogst i 2000, og markberedt. Det har kommet opp dårlig gjenvækst av furu som følge av tykk råhumus, elgbeiting og snøskytte. Det er derfor ønskelig å supplere med vrifuru i dårlig forynget furuskog. Den resterende delen av bestanden 649 er allerede plantet med vrifuru. Arealet ligger ca. 600 moh.

Den andre søknaden gjelder planting på bestand 401, ca. 2 km nord for ovennevnte bestander 649 og 652 og i samme høydelag. Her søkes det om utsetting av 5000 planter på 37 daa. Bestanden ble avvirket i 2013. Det er her frøtrestilling og markberedt, men gjenvæksten er dårlig pga. elgbeite og snøskytte og ønskes derfor supplert med vrifuruplanting. Også her i området er det plantet mye vrifuru fra før, blant annet en bestand helt inntil 401.

Bilde 1. Oversiktskart – bestand 401 blå markering i nord, bestand 649 og 652 blå markering i sør.

Bilde 2. Bestandene som omsøkes tilplantet – 401 til venstre, 652 og 649 til høyre (652 er avmerket med grønt, 649 er bestanden sør for denne).

Søker opplyser at det er plantet over 2000 daa med vrifuru på eiendommen som består av 28 000 daa fordi eiendommen ble brukt til forsøk i regi av NIBIO (tidligere Skogforsk). De første bestandene av vrifuru ble plantet for ca. 80 år siden. Søker opplyser videre om at det i dag fortsatt er aktuelt å plante vrifuru på eiendommen da områdene får inn mye trekkelg om vinteren, og på de lave bonitetene rekker ikke furua å vokse over elgens beitehøyde før de blir spist. I tillegg er det problemer med snøskytte og furuas gren- og knopptørke. Det er sett lite spredning av vrifuruen som allerede er plantet på eiendommen. Den spredningen som har vært observert er i grøftkantene langs skogsbilvegene. Her vil plantene bli kappet ned av kantklipperen ved vedlikehold av vegen før plantene blir frøbærende. Det har ikke blitt sett noen spredning av vrifuru på skogsmark under årlige befaringen på eiendommen. På bakgrunn av dette, samt at det allerede er plantet vrifuru på deler av bestandet og at marka består av tykk råhumus, anser søker spredningsrisikoen som lav.

Lov og forskrift

Søknaden krever godkjenning fra Fylkesmannen i samsvar med forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, jf. naturmangfoldloven (nml) kap. IV.

Formålet med forskriften er å hindre at planting av utenlandske treslag gir uheldige konsekvenser for naturmangfoldet. Det er sentralt at planting skjer i tråd med naturmangfoldlovens kapittel II med alminnelige bestemmelsene om bærekraftig bruk, herunder forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter, og krav om en generell aktsomhetsplikt for å unngå skade på naturmangfoldet.

Alle offentlige vedtak som kan ha virkninger for naturmangfoldet skal vurderes etter de miljørettslige prinsippene i nml §§ 8-12, jf. § 7.

Fylkesmannens vurdering

Søknaden inneholder den informasjon som trengs for behandling av saken.

Det er i Fremmedartslisten 2018 (tidligere kalt svartelisten) fra Artsdatabanken sammenstilt og oppdatert en oversikt over fremmede arter i Norge, inkludert økologiske risikovurderinger av slike arter som reproducerer i norske områder.

I den nye Fremmedartslisten opplyses at vrifuru, *Pinus contorta*, er et lyselskende treslag fra vestlige Nord-Amerika. Arten har flere raser, men det er innlandsformen var. latifolia som er mest brukt i Norge. Den er svært lyskrevende, setter frø fra ca. 15-20 års alder og har meget beskjedne krav til jordsmonnet. Vrifuru er motstandsdyktig mot soppsykdommen snøskytte. Tilplantet areal med vrifuru i Norge oppgis til ca. 60 km², hvorav 40 km² er på Østlandet med innlandsformen var. latifolia, men utbredelsen er trolig undervurdert da mindre bestander ikke er fanget opp. Arten er

dokumentert forvillet i 11 fylker, herunder i Hedmark. Frøspredningen skjer med vind og kanskje i noe omfang med fugl.

Invasjonspotensialet er stort på grunn av en kombinasjon av lang median levetid og stor ekspansjonshastighet. Også i Sverige bedømmes spredningspotensialet til vrifuru som stort, særlig tatt forventede klimaendringene i betraktning. Vrifuru er mer rasktvoksende enn hjemlig gran og furu og kan derfor tenkes å undertrykke disse. Det er ikke dokumentert noen vesentlig økologisk effekter i norsk natur i dag av vrifuru. Det er imidlertid påpekt i fremmedartslista at en skal se 250 år fram i tid, og da er det naturlig å tenke "føre var" her, ikke minst med bakgrunn i data fra utlandet, inkludert Sverige. I nabolandet er det nemlig gjort en del studier av økologisk effekt av vrifuru på stedege økosystem. Risikoen for at vrifuru kan påvirke biologisk mangfold utenfor beplantninger vurderes i Sverige som stor, uten at det er nærmere konkretisert.

Konklusjonen i den nye fremmedartslisten er at vrifuru vurderes til svært høy økologisk risiko på grunn av stort invasjonspotensial og middels negativ økologisk effekt. Dette er en markert endring fra svartelisten fra 2012, hvor vrifuru ble vurdert til potensielt høy risiko. De økologiske effektene ble den gang vurdert som for små til å gi særlig utslag. Endret vurdering i 2018 skyldes at antallet registreringer har økt betraktelig siden 2012. Det er i den nye listen dessuten blitt inkludert studier fra utlandet (en del av nyere dato), inkludert Sverige, i vurderingen. Vurderingen hemmes imidlertid av en omfattende kunnskapsmangel om hvor og hvor mye det allerede er av denne arten i norsk natur. Tilplantet areal i km² er av mye mindre interesse enn antall felter (antall potensielle spredningskilder). Vrifuru er i fremmedartslisten definert som en av de artene som trolig kan gi svært store endringer i norsk natur i kommende generasjoner, kanskje noe ulikt i kystområder og i innlandet, og hvor spredning og effekter burde overvåkes.

Ut fra databasene Naturbase fra Miljødirektoratet, Artskart fra Artsdatabanken og Kilden fra Skog og Landskap er det ikke registrert noe spesielt av verdi for naturmangfold på selve arealene som søkes beplantet. Nordøst 500 m fra bestand 401 er det registrert ulvelav. Registreringene er fra 70-tallet og med liten presisjon, og arealet ser ut at være hogget og beplantet etter den tid. Det er registrert en nøkkelbiotop med livsmiljø «liggende død ved» i vegetasjonstype «bærlyngskog, tørr og fattig» ca. 1 km øst for begge utplantingsområdene. Omtrent 1 km nord for bestand 401 er det registrert en nøkkelbiotop med livsmiljø «gamle trær» i vegetasjonstype «bærlyngskog, tørr og fattig». Nord og nordvest for bestand 401, i en avstand av ca. 2 km, er det registrert tre naturtyper med gammel barskog (både gran og furu) med verdi «lokalt viktig/C». I alle disse er det registrert mye gubbeskjegg. Den største av disse naturtypene ser ut til å være påvirket av nok så nylig hogst. Nærmeste verneområde ligger på andre siden Storsjøen, Valsjøberget og Andråsberget naturreservat, i en avstand av nærmere 5 km øst fra bestandene. Verneformålet her er stor variasjon i barskogtyper, særlig forekomstene av gammel og urskogpreget furuskog.

Vi anser med dette at kunnskapsgrunnlaget om både arten og stedet er godt nok for å kunne behandle søknaden (jf. nml. § 8 med krav om kunnskapsgrunnlag) uten å ta i bruk føre-var-prinsippet (jf. nml. § 9). Sårbare naturtyper og arter i nærområdet til de omsøkte beplantningene er gammel furuskog med forekomster av gubbeskjegg og også muligens ulvelav. Begge artene er oppført som «nær truet» på rødlisten. En må heller ikke se bort fra mulig spredning inn i Valsjøberget og Andråsberget naturreservat på andre siden av Storsjøen. Søker selv sier at det under de årlige befaringsene som gjøres på eiendommen blir observert spredning av arten kun i lysåpne veikanter som slås hvert år likevel.

At vrifuru har blitt «oppgradert» til den høyeste risikokategorien i den nye fremmedartslisten tilsier at forvaltningen på generelt grunnlag bør være mer restriktiv i behandlingen av utplantning av arten.

Dette gjelder særlig i denne regionen der spredningsrisikoen betraktes som høy, jamfør ovennevnte risikovurderinger. Likevel mener vi at det i dette tilfellet allerede er plantet så mye vrifuru på eiendommen fra tidligere (2000 daa av totalt 28 0000 daa; omsøkt areal nå er på totalt 63 daa) at ytterligere planting av arten ikke vil utgjøre noen vesentlig forskjell med tanke på samlet belastning på økosystemet og den spredningsrisiko som allerede foreligger (jf. nml § 10). Vi mener heller ikke at omkringliggende arealer har så pass store og/eller spesielle naturverdier at det er særlig grunn for å stoppe videre planting av vrifuru i dette området nå. Dette hensynet er da veid opp mot verdien søker mener at det er å få plante vrifuru foran vanlig furu for å få opp ny skog på arealet der vanlig furu er særlig utsatt for elgbeite og snøskytte. Konklusjonen er derfor at vi i dette området tillater videre nyplanting av vrifuru ut fra områdets forhistorie og hensyn til tiltakshaver.

Det vil settes tydelige vilkår og krav om oppfølging av mulig spredning fra plantingene (jf. nml § 12). Selv om disse ikke gjelder spredning fra plantinger fra før forskrift om utsetting av fremmede treslag kom i 2012 vil det være umulig å skille på hvor spredningen kommer fra. Sånn sett vil vilkårene i dette vedtaket på en måte da også omfatte kontroll av eventuell spredning fra de eldre bestandene, selv om søker sier at dette ikke ser ut til å være et problem her.

Vedtak

Fylkesmannen gir tillatelse til utsetting av 3600 planter vrifuru (*Pinus contorta*) på til sammen 26 daa i bestand nr. 649 og 652 samt 5000 planter på 37 daa i bestand 401. Bestandene ligger på søkers eiendom gnr./bnr. 6/1 m. fl. i Rendalen kommune, og er kartfestet i søknaden som vist på Bilde 2 ovenfor.

Vedtaket er fattet med hjemmel i forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål.

Tillatelsen til gis på følgende vilkår:

- De krav som stilles i forskriftens §§ 8 – 10 skal overholdes, herunder:
 - Etablering av internkontrollsystem og føring av logg for denne. Hvis det avdekkes spredning av vrifuru inntil de beplantede bestandene må grunneier sørge for å søke videre i arealer lenger bort som kan antas å være utsatte for spredningen, særlig der det er registrert spesielle naturverdier som nøkkelbiotoper, naturtyper og/eller arter på rødlisten (jf. vurderingen over).
 - Uten opphold å varsle Fylkesmannen dersom det oppdages skade eller fare for skade på generelle og/eller spesielle naturverdier som følge av utsettingen.
 - Ved overdragelse av eiendommen plikter grunneier å informere ny eier om tillatelsen og vilkårene i tillatelsen.
- Dersom det avdekkes spredning av vrifuru fra disse bestandene kan ansvarlig grunneier for plantefeltet bli pålagt å fjerne frøplanter av vrifuru, eller bli pålagt å betale for oppryddingen, jf nml § 11.

Tillatelse til selve plantingene gjelder ut 2022. Vilkår om å hindre, kontrollere og fjerne spredt vrifuru gjelder til disse bestandene er avvirket.

Klageadgang

Vedtaket kan etter regler i forvaltningsloven påklages av alle som har rettslig klageinteresse i saken. Klagen skal være framsatt skriftlig innen tre uker etter at dette brevet er mottatt. Klagen skal stiles til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Alexandra Abrahamson
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Rendalen kommune